

Groen & Doen

beleef de natuur!

HOOGVEEEN

Bouwen voor insecten

Woensdag 30 mei van 14.30 tot 16.00 uur. Help je mee met het bouwen van een insectenhotel in de tuin van het IVN-Struunhuus? Voor kinderen van basisscholen. Geen kosten, wel aanmelden op onze site. Locatie: IVN-Struunhuus in het Steenbergerpark.

► Contact Grietje Loof:
hoogeveenivn@gmail.com

ZUIDWOLDE

Vlindertuin 20 jaar

Dinsdag 1 mei: werkmorgen in de Vlindertuin. Onderhoud en we kijken wat er rondvliegt. Er is gebak, want de Vlindertuin bestaat 20 jaar. Iedereen is welkom.

FALIEBERG

Lentefeest

Woensdag 2 mei van 13.00 tot 15.30 uur: Lentefeest bij Tonckensdierenpark. Vrijwilligers organiseren samen met Vakantiekids De Wolden en Natuurvereniging Zuidwolde voor alle kinderen uit groep 1 t/m 4 een speurtocht in het Faliebergbos. Natuurgidsen begeleiden bij de natuuroppdrachten. Na afloop samen met ouders en grootouders genieten van pannenkoeken. Inschrijven bij de start om 12.30 uur.

Het Drentse Landschap

HAVELTE

Archeologische wandeling

Woensdag 2 mei om 14.00 uur. Archeologische wandeling Havelterberg met gids. Startlocatie: Informatiecentrum Holtingerveld, Van Helomaweg 14 bij Havelte.

RUINEN

Vleermuisexcursie

Dinsdag 1 mei van 20.00 tot 22.30 uur. Op het Dwingelderveld leven veel soorten vleermuizen. Met een batdetector worden geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Aanmelden via www.natuurmonumenten.nl/bcdwingelderveld

Nuilerveld wordt Aardkundig Monument

► Unieke plateauduinen met omgekeerd reliëf

PESSE - Provincie Drenthe heeft 17 natuurgebieden aangewezen als aardkundige monumenten, waaronder het Bargerveen, De Kleibos in Noord-Drenthe, het Mekelermeer in boswachterij Gees en het Nuilerveld ten noorden van Pesse. Vijf studenten van Hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden kregen van de Provincie opdracht een landschapsbiografie van het Nuilerveld te maken en een dossier aan te leggen.

Hero Moorlag

Hun studierichting heet Management van de Leefomgeving, gekoppeld aan toegepaste aardrijkskunde. Ze werden begeleid door docent Bodemkunde Gerrie Koopman (geboren en getogen in Pesse) en docent Ecologie Mirjam Bakker. Het zijn Roy Metselaar (Hollandscheveld), Bram Arends (achterkleinzoon van voormalige Hoogeveense ijzeroerbaas Theodorus Arends), Gerbrant van der Goot, Vincent Hoogervorst en Edwin Talsma. De studenten bezochten meerdere keren het Nuilerveld, onderzochten de bodem en deden literatuuronderzoek. Hun bevindingen presenteerden ze op 16 april in Ontmoetingscentrum De Wenning in Pesse, waarbij hun klasgenoten, docenten, vertegenwoordigers van de Provincie, Gemeente Hoogeveen en Stichting Het Drentse Landschap aanwezig waren. Na de presentatie volgde onder hun leiding een excursie in het Nuilerveld. Het Nuilerveld is het negende Aardkundig Monument. Gerrie Koopman, sinds 1988 als docent verboden aan Hogeschool Van Hall Larenstein, had al eens aandacht besteed aan de ondergrond van het Nuilerveld in een artikel in het Kwartaalblad van Stichting Het Drentse Landschap (september

De vijf studenten aan de voet van een plateauduin in het Nuilerveld.

Hero Moorlag ©

2000). Zijn studenten lieten in De Wenning zien dat dit heideveldje slechts een restant is van een heideveld dat zich uitstrekte tussen Dwingeloo en Stuifzand. Dwingelderveld, Spaarbankbos, Nuilerveld, Zwarte Water en Boerenveensche Plassen bleven na de grootscheepse ontginningen vanaf 1900 als heideveld en bos over. Hendrik Reinders ontgon de heide rond het Nuilerveld. De door hem aangelegde weg is naar hem genoemd. Tijdens de presentatie passeerden geologische tijden, veengroei, archeologie, esdorpenlandschap, heideontginning en ruilverkaveling de revue. Theo Spek, hoogleraar Landschapsgeschiedenis aan Rijksuniversiteit Groningen, vermoedt dat de naam Nuil (Nuul) drassige omgeving betekent. Nederzetting Nuil lag tussen uitlopers van de Ruiner Aa. Deze beekarmen werden in geologische tijden opgevuld met veen. Het veen is verturfd.

Het Holtveen en kleinere vennen in het Dwingelderveld en Boeren-

veensche Plassen zijn tot in de Tweede Wereldoorlog verturfd. In het Nuilerveld is dat niet gebeurd. Vandaar de unieke situatie van stuifzand plateauduinen, ook wel herenplaten genoemd. Van oorsprong zijn de heuvels vennen. Ze groeiden uiteindelijk dicht met veenmos. Veenmosplanten sterven aan de onderkant af, maar groeien steeds door. Er ontstaat veenmosveen. Het veenmos bolt tenslotte boven het ven uit en wordt wel eens vergeleken met overkokene melk in een ouderwetse melkkoker. Stuivend zand van omringende zandheuvels bedekten het natte veenmos. Het verschijnsel stuifzand plateauduinen staat aardkundig bekend als omgekeerd reliëf. Dat de plateauduinen in het Nuilerveld nat zijn, is vooral 's winters te zien. Er blijft water op staan. En je kunt het zien aan de begroeiing met dopheide dat in natte delen van heidevelden groeit. De studenten verrichtten een boring op een plateauduin. Van bo-

ven naar beneden kwamen uit de boor inspoelingslaag van de heide, stuifzandlaag en puur nat veen. Je zou hier zo weer turf kunnen winnen. De tweede boring gebeurde op de uitgestoven vlakte aan de voet van de plateauduinen. Hier liet de boor een dikke laag dekzand zien met daaronder leem. In hun verslag besteden de studenten eveneens aandacht aan de gecombineerde vossen-dassenburcht, het zeldzame oeverkruid op de noordelijke vlakte, het jeneverbesstruweel aan de zuidkant en de verjonging van jeneverbesstruiken en de verdere flora en (avi)fauna. Op oude topografische kaarten vanaf 1900 laten ze de vroegere situatie van heidevelden zien. Zoveel mogelijk gegevens over omgekeerd reliëf en ontwikkeling in tijd en ruimte van het Nuilerveld als Aardkundig Monument komen op een infobord bij de parkeerplaats. Gerrie Koopman gaat teksten schrijven voor website en informatiemateriaal van de Provincie.

Zoutminnend Deens lepelblad bloeit langs de snelweg

DWINGELOO - Als moderne boswachter ben ik vaak onderweg. Van de ene naar de andere vergadering verplaats ik mij meestal met de auto. Nu verkeer ik in de gelukkige omstandigheid dat ik in de buurt van mijn werkgebied woon, dus al het woon-werkverkeer kan ik op de fiets doen. Maandag fietste ik van Hoogeveen naar Dwingeloo waarbij ik de N375 kruiste. Het viel mij plotseling op dat naast de ononderbroken witte streep langs de Provinciale weg, een tweede streep liep. Deze tweede witte streep had niets te maken met de wegmakering die kantonniers van de Provincie Drenthe onderhouden. Nee, het was de natuurlijke afscheiding van de berm met het asfalt, voor een groot deel bestaande uit witte bloemetjes van het lepelblad.

Grensgebied

Wat doet dat plantje daar zo massaal? Wij kennen lepelblad vooral van de kwelders in het kustgebied. Daar vind je het echt lepelblad en

Deens lepelblad in de berm langs de snelweg.

Hans Kruk ©

het Deens lepelblad (*Cochlearia officinalis* en *C. danica*). Deze plantjes groeien op het grensgebied tussen land en zee. Regelmatig worden ze overspoeld door zout water en zo nu en dan krijgen ze een zoete regenbui over zich heen. Het Deens lepelblad heeft zijn verspreidingsgebied van afgelopen decennia drastisch uitgebreid. Vooral

via autobanden is het zaad terechtgekomen in wegbermen van snelwegen die tijdens de winter worden bestrooid met zout. In de smalle strook direct naast de weg waar het zoute water inspoelt, kan het lepelblad zich goed ontwikkelen. Dat blijkt wel uit de massale bloei in deze tijd van het jaar. Dat Linnaeus dit plantje lepel-

blad heeft genoemd, is voor de hand liggend. Als je goed naar de vorm van de bladeren kijkt, zie je dat ze lepelvormig zijn. Ook in de naam zelf vind je dat terug: cochlearia is afgeleid van het Latijnse cochlear, dat lepel betekent. Dit plantje werd in voeger tijden gebruikt als kruid tegen scheurbuik. En dat is heel verklaarbaar. Scheurbuik is vooral een tekort aan vitamine C. Lepelblad groeit hoofdzakelijk op zilte grond, langs de kust dus. Hoe eenvoudig was het dan ook voor zeelieden om op deze plekken verse groene groente te verzamelen, als prostaat middel tegen scheurbuik! Wilt u dit bijzondere fenomeen ook zien, wacht dan niet te lang. De bloeitijd van het Deens lepelblad is maar kort. Voor begin mei zijn de meeste plantjes uitgebloeid. Let er eens op als u over de snelweg raast. In deze tijd van het jaar zie je overal deze witte strepen in de berm.

Hans Kruk,
boswachter Staatsbosbeheer